

Rådasjöns naturreservat

Beslutshandling
2004-06-17

Dnr 1999.219/430

Dnr 537/1999 432

Rådasjöns naturreservat

Förslag till beslut om naturreservat enligt 7 kap. 4§ Miljöbalken

Innehåll

Beslut	2
Föreskrifter för naturreservatet	2
Beskrivning av området	5
Ärendets handläggning	8
Skälen för beslut	10
Upplysningar.....	11

Bilagor

Bilaga 1	Skötselplan
Bilaga 2	Översiktskarta
Bilaga 3	Beslutskarta
Bilaga 4	Karta till skötselplan; skötselområden
Bilaga 5	Karta till skötselplan; restaureringsområden
Bilaga 6	Karta till skötselplan; friluftsliv och information
Bilaga 7	Kulturrehistorisk karta; jämförelse med 1789 års karta
Bilaga 8	Kulturrehistorisk karta; fossila lämningar
Bilaga 9	Fastighets- och markägarförteckning
Bilaga 10	Remissammanställning – Härryda kommun
Bilaga 11	Remissammanställning – Mölnåls kommun
Bilaga 12	Artlista
Bilaga 13	Utdrag ur fornminnesregistret
Bilaga 14	Referenser
Bilaga 15	Kvaliteter och funktioner för friluftsliv

Beslutshandling 2004-06-17

Beslutat av kommunfullmäktige Härryda kommun, 2004-12-13, för området inom Härryda kommun

Kontaktpersoner:

Härryda kommun, 435 80 Mölnlycke
Miljösamordning, Karin Meyer
tfn: 031-724 61 00, fax: 031-724 62 87

Mölnåls kommun, 431 82 Mölnåls
Planeringskontoret, Magdalena Blomqvist
tfn: 031-67 70 00, fax: 031-67 71 15

BESLUT

Härryda kommun respektive Mölndals kommun förklarar med stöd av 7 kap 4§ Miljöbalken (MB, SFS 1998:808) att det område som avgränsas på bifogad beslutskarta (bilaga 3) skall skyddas som naturreservat. Härryda kommun och Mölndals kommun beslutar om de delar av området som ligger inom sina respektive kommuner.

Naturreservatets namn ska vara Rådasjöns naturreservat.

Syfte

Ändamålet med naturreservatet är att bevara och utveckla områdets biologiska värden i form av helhetsmiljön kring Rådasjön samt dess värdefulla biotoper, rödlistade och sällsynta arter. Den kulturhistoriskt värdefulla helhetsmiljön kring Rådasjön och Råda säteri ska bevaras. Så även områdets stora värden för friluftslivet och allmänhetens möjligheter till naturupplevelser.

FÖRESKRIFTER FÖR NATURRESERVATET

För att uppnå syftet med naturreservatet beslutar Härryda kommun respektive Mölndals kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ Miljöbalken samt 22 § Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att följande föreskrifter skall gälla (A-C nedan). Vidare meddelar Härryda kommun respektive Mölndals kommun bestämmelser om skötselplan och förvaltning enligt 3 och 21 §§ samma förordning (D nedan).

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5§ Miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde.

Utöver vad som är föreskrivet enligt andra författningar gäller följande i naturreservatet.

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning¹
2. uppföra mast eller antenn,
3. anlägga ny körväg,
4. spränga, schakta, muddra, tippa, utfylla, bedriva täkt eller anordna upplag,
5. dika eller dämna,
6. ta bort eller skada stengärdesgårdar och odlingsrösen och andra kulturhistoriska lämningar,
7. skada eller bortföra döda stående eller liggande träd eller träddeklar,
8. slutavverka, gallra, röja eller utföra andra skogsvårdsåtgärder,
9. sprida handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel,
10. framföra motordrivet fordon på naturmark,

¹ Med byggnad och anläggning avses plan och bygglagens begrepp (8 kap 1-2§§ PBL, SFS 1987:10) och i övrigt anläggning med betydande miljöpåverkan.

11. nyanlägga eller bygga ut bryggor annat än i enlighet med gällande detaljplaner,
12. plantera in eller sätta ut arter som naturligt inte förekommer i de i reservatet ingående biotoperna. Detta gäller ej odling i trädgårdar och kolonilotter,

Det är vidare förbjudet att utan kommunens tillstånd:

1. uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning¹ som behövs för utveckling av befintlig verksamhet eller som ersätter nedbrunnen eller av våda förstörd byggnad eller därmed jämförbar anläggning,
2. anlägga luft- eller markledning,
3. göra inskrift eller sätta upp tavla, skylt, affisch eller därmed jämförbar anordning,
4. anordna orienteringskontroller eller upplåta mark och vatten för tävlingar eller annan verksamhet som kan inverka störande på naturmiljön,
5. samla in träd- och vedlevande lavar, mossor och svampar.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

1. åtgärder enligt av kommunen fastställd skötselplan,
2. framförande av motordrivet fordon på naturmark i samband med skötseln av naturreservatet,
3. underhåll av befintliga ledningar och dagvattendammar vid Rådamotet,
4. nyanläggning eller utbyggnad av brygga som ersätter flera befintliga bryggor,
5. åtgärder inom väg-, gång- och cykelväg och järnvägsområde,
6. spridning av handelsgödsel i trädgårdar, kolonilotter och på de marker som används för omväxlande bete och odling vid Råda säteri och Helenevik,
7. verksamhet på och underhåll av befintlig fotbollsplan och ridanläggning,
8. undersökningar och inventeringar inför samt anläggande av ny järnväg söder om sjön,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6§ Miljöbalken om skyldighet för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla intrång inom naturreservatet.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som:

1. åtgärder enligt den av kommunen fastställda och till beslutet kopplade skötselplanen daterad 2004-06-17.
2. utmärkning och information om reservatet,
3. markering och underhåll av stigar.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § Miljöbalken

Utöver vad som är föreskrivet enligt andra författningar om rätten att färdas och vistas i naturreservatet gäller följande.

Det är förbjudet att:

1. gräva upp växter eller utan kommunens tillstånd samla in träd- och vedlevande lavar, mossor och svampar,
2. tillvarata eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
3. tälta, ställa upp husvagn eller husbil,
4. elda annat än på för ändamålet av kommunen iordningställda platser,
5. framföra motordrivna fordon i terrängen eller parkera annat än på anvisad plats,
6. rida eller köra med häst annat än på för detta ändamål anvisad väg eller i hage avsedd för hästbete,
7. cykla annat än på för ändamålet anvisad väg,
8. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
9. framföra motordriven farkost på vattnet i en hastighet över 7 knop.

Det är vidare förbjudet att utan kommunens tillstånd:

10. göra inskrift eller sätta upp tavla, skylt, affisch eller därmed jämförbar anordning,
11. snitsla spår, anordna orienteringskontroll eller annan tävling som kan inverka störande på naturmiljön,

D. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet och beslut om förvaltare av naturreservatet enligt 3 respektive 21 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

1. Förvaltare ska vara Härryda kommun och Mölndals kommun för sina respektive delar. Uppdelningen av ansvaret går i kommungränsen.
2. Naturreservatet utmärkes genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
3. Kommunen fastställer härmed den till beslutet kopplade skötselplanen daterad 2004-06-17 (bilaga 1). Skötselplanen ska ligga till grund för reservatets skötsel och ska vid uppkommande behov revideras.

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Uppgifter om reservatet

Objektnamn:	Rådasjöns naturreservat
Skyddsform:	Naturreservat
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Härryda och Mölndals kommun
Församling:	Råda och Stensjöns församling
Naturgeografisk region:	21b Sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap: Södra Västergötlands sprickdalsområde
Kulturgeografisk region:	7 Bohuslänska kustbygden
Ekonomiska karta (gula kartan):	6B 9f Råda och 7B 0f
Gräns:	Se bifogad karta (bilaga 3)
Fastigheter och markägare:	Se bilaga 9
Areal och naturtyper:	Total areal: 351,5 ha, varav: Skogsmark: 104,7 ha Äng och naturbetesmark: 9,7 ha Kultiverad betesmark: 9,3 ha Åker: 21,5 ha Våtmark: 1,3 ha Sötvatten: 195 ha Övrig mark: 8,6 ha
Naturvårdsförvaltare:	Härryda och Mölndals kommun

Natur-, kultur- och friluftsvärden

Rådasjöns naturreservat består, förutom av själva sjön, av omgivande landmiljöer med till största delen ädellövskogar (i huvudsak ek), strandskogar och öppna betesmarker. Hela området är ett väl bevarat exempel på en västsvensk högreståndsmiljö kring Råda säteri och tillsammans med angränsande Gunnebo slott formas en biologiskt och kulturhistoriskt mycket värdefull helhet. I naturreservatet ingår flera värdefulla naturtyper som numera har liten utbredning i Sverige. Rådasjöns naturreservat ligger i nära anslutning till tätorterna Mölnlycke och Mölndal.

Genom sitt tätortsnära läge, men också på grund av goda kommunikationer med Göteborg, har området mycket stort värde för friluftsliv och rekreation. Området bjuder på rika möjligheter till naturupplevelser. Här tar många en promenad eller joggingtur. Förutom att man badar bedrivs sport- och fritidsfiske, rodd och segling i sjön. En ridklubb och odlingslotsförening är några av de föreningar som också har befintlig verksamhet i området. Göteborgs universitet bedriver såväl forskning som undervisning i både vatten- och landmiljöerna. Området har även intresse för lokal undervisning, till exempel för skolor och förskolor.

Rådasjön är måttligt näringsrik och är en del av Mölndalsåns vattensystem. Fiskfaunan är mycket artrik och tämligen opåverkad av övergödning och förorening. Ett flertal arter förekommer med abborre som den dominerande arten. I strandmiljön är bottenfaunan rik, där

den grunda källpåverkade Fridhemsviken utmärker sig med lagunstrukturer och ett antal sällsynta och rödlistade arter, såväl kärlväxter som insekter. Fiskfaunan har relativt höga naturvärden och bottenfaunan har höga naturvärden. Strandängen vid Råda säteri kan, med återupptaget bete, än en gång bli en god vadarlokal för fåglar. Sjön är även betydelsefull som övervintringsplats för bl a änder och sångsvanar. Mölndal har sin vattentäkt och Göteborg har sin reservvattentäkt i Rådasjön.

Öster om sjön ligger ett kulturopåverkat landskap kring Råda säteri med höga landskaps-historiska värden. Råda säteri är en frälsegård med anor från medeltiden. Det nuvarande huvudbyggnaden är från slutet av 1700-talet. Närmast Råda säteri finns öppna, före detta åkermarker och runt dessa före detta ängs- och betesmarker, som numera övergått till skogsmark. Stora delar består av ädellövskog, bland annat innefattande tidigare betad hedekskog, ekhagar och bokskog, men även av aldominerade strandskogar. Det stora fältet öster om Råda säteri kallas Storgärdet och omges av igenvuxna hagmarker med gamla, grova ekar och riklig hasselförekomst. Väster om Råda säteri ligger udden Labbera, som hyser ett bokbestånd och en större hedekskog. Ädellövskogarna och strandskogarna är av värde för vedlevande svampar, lavar, mossor och insekter. Fåglar, som till exempel hackspettar, har skogarna som födosökslokal och häckningsplats. Runt Råda säteri finns en anmärkningsvärt stor mängd fossila åkermarker, men även stenmurar och en byggd ruin.

Söder om sjön ligger den så kallade Vakekullen, med ekskog på höga bergsbranter. I en vik nedanför branterna ligger strandängar som under de senaste decennierna växt igen. I viken mynnar Vällbäcken som uppströms sväller ut till ett litet kärr. Längs med stranden västerut från viken växer en strandskog och resterna av en askskog.

De öppna och hävdade markerna norr om sjön vid Helenevik, med odlingsmarker och strandängar, har värde för landskapsbilden. Strandängarna har värde för rastande och häckande fåglar, bland annat vadare. Betade strandängar är en biotop som under de senaste decennierna minskat kraftigt i utbredning i landskapet.

Den västra stranden består av en smal strandremsa med inslag av trädgårdsväxter och gräsmattor i anslutning till villatomter. Delen norr om Stålloppet består av ekskog, alsumpskog och branter. Ädellövskogen är en skyddsvärd naturtyp med förutsättningar för en rik svamp-, moss- och lavflora. Alsumpskogen utgör bl.a. lämplig häck- och födosökslokal för mindre hackspett. Stålloppet är av betydelse som övervintringslokal för bl.a. strömstare, sångsvan och andfågel.

De geologiska och hydrologiska förhållandena bidrar till områdets speciella karaktär. Jämfört med resten av den urbergsdominerade Göteborgsregionen är det ovanligt rikt på morän och glaciallera. Bland de intressantare formationerna kan nämnas ryggen som Råda säteri och bokskogen ligger på, vilken kallas stötsidesmorän eller drumlinoid. Berggrunden, som är av gnejs, avviker inte från regionen i övrigt.

Redan gällande skyddsformer

Delar av reservatet omfattas av olika typer av skydd sedan tidigare. Inom området gäller strandskydd på en stor del av arealen, landskapsskydd för bokskogen samt generellt biotopskydd för alléer och stengärdesgårdar i öppet odlingslandskap. Större delen av Labbera (halvö med lövskog ek och bok, 23 hektar) är av utpekad som Natura 2000-område i Naturvårdsverkets författningssamling NFS 2001:19 och har beteckning ”SE 0520169 Labbera”. Själva bebyggelsen på Råda säteri är byggnadsminne enligt 3 kap. kulturminneslagen. Inom området finns ett flertal fornlämningar med lagskydd enligt 2 kap. kulturminneslagen. Rådasjön är dricksvattentäkt för Mölndals kommun och reservvattentäkt för Göteborg och reservatet ingår i tillhörande skyddsområde och därtill kopplade föreskrifter enligt vattenlagen. I föreskrifterna för skyddsområdet ingår regler för utsläpp med mera. För naturreservatet tas inte sådana föreskrifter upp som regleras i och med vattenskyddsområdet.

När naturreservatet vunnit laga kraft kan Länsstyrelsen ta ställning för att upphäva landskapsskyddet för bokskogen.

Dokumentation

Området är förutom skyddsförordnanden upptaget i ett flertal inventeringar av miljöer med höga natur- och kulturvärden. Förutom flera nyckelbiotoper finns ett objekt i Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering (Envall, K. 1992) samt flera objekt i Länsstyrelsens ädellövskogsinventering (Envall, K. 1986). Labbera ingår även i Länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapet (Hultengren, S. och Olsson, K. 1995). Vissa delar ingår i ”Värdefull natur i Härryda kommun” (Bohlin, J. 1992) och Mölndals kommuns naturvårdsplan (Lagergren, R. 1998), med flera inventeringar och klassningar.

Några ingående utredningar har genomförts på uppdrag av Härryda och Mölndals kommuner i samband utarbetandet av förslag till beslut för Rådasjöns naturreservat. Områdets kulturvärden har dokumenterats i utredningen ”Råda säteri i Härryda kommun – en landskaps-historisk utredning” (Mascher, C. 2001). Områdets naturvärden har dokumenterats i utredningen ”Underlag inför bildande av Rådasjöns naturreservat, Kompletterande naturinventering och förslag till skötsel” (Ahlén, J. 2002) samt ”Naturinventering av några områden kring Rådasjön i Mölndals kommun” (Stenström, J. och Gralén, H. 2000)

Mer dokumentation finns för området. Dessa finns redovisade i bilaga 14.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Härryda kommun

Kommunen har länge planerat att bilda naturreservat vid Rådasjön. I översiktsplanen för del av Härryda kommun, Mölnlycke 1988, och översiktsplanen för Härryda kommun 1990, framgår att kommunen avser att säkerställa Rådasjön med dess omgivningar som kommunalt naturreservat. Någon exakt avgränsning för det tilltänkta reservatet var dock inte utpekad.

Med anledning av en motion beslutade kommunfullmäktige (Kf) 1996 att uppdra åt kommunstyrelsen (Ks) att utreda framtida nyttjande av Rådasjön med omgivningar. Melica miljökonsulter sammanställde då en rapport som belyser värdena i och kring Rådasjön inom Härryda kommun. 1999 uppdrar Ks till förvaltningen att utifrån ett preciserat utredningsområde och projektbeskrivning ta fram ett förslag till naturreservat vid Rådasjön. Arbetet har genomförts genom en kommunal arbetsgrupp, där miljösamordnaren har varit projektledare, och kontinuerligt avstämning har skett med det politiska sektorsrådet (kommunalråden). En referensgrupp med föreningsrepresentanter har också funnits inför remisshanteringen. Arbetet har skett i samarbete med Mölndals kommun och kontakt har hållits med Länsstyrelsen.

Naturcentrum AB har på uppdrag av kommunen, tagit fram beslutsunderlag i form av reservatsavgränsning, föreskrifter och skötselplan. Detta har remissbehandlats och varit utställt under hösten 2000, med förbehållet att kommunen inte tagit ställning till vilka delar som slutligen ska ingå i reservatet. 53 remissyttrande inkom. Under 2000 - 2001 har kompletterande inventeringar av natur- och kulturvärden genomförts. Arbetsgruppen har presenterat ett reviderat förslag till beslut 2002. Revideringen byggde i första hand på ny kunskap och synpunkter inkomna under remisshanteringen. Efter behandling i Ks i september 2002 har förslaget återremitterats för ytterligare utredningar. Ett något omarbetat förslag till beslut har presenterats i april 2003. Efter behandling i Kf har förslaget återremitterats till förvaltningen för ytterligare utredningar. Återremisserna har handlat om friluftsliv och tillgänglighet, reservatsavgränsning, ekonomi, djurhållning och roddbanan. Därtill har två motioner skrivits och besvarats, en om kulturreservat och en om skötseln av kommunens mark runt Rådasjön. Ett något omarbetat förslag till beslut läggs fram hösten 2004.

Intresseprövning

Vid inrättande av naturreservat ska en avvägning mellan olika intressen enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) göras och enligt kommunens översiktsplan och fördjupning av översiktsplan. Inga intressen finns enligt 4 kap. MB.

I översiktsplanen för Härryda kommun 2002 är delar av det föreslagna naturreservatet medtaget. För andra delar där planeringsmässiga intressekonflikter föreligger för man ett resonemang kring framtida vägval.

Järnvägen är det enda redovisade riksintresset i området. Området föreslås ingå i naturreservatet och föreskrifterna utformas på sådant sätt att möjlighet ges för ny järnvägsdragning.

Storgärdet (del av skötselområde 9) är utpekad som utredningsområde i översiktsplanen. Det finns inga omedelbara exploateringsintressen för Storgärdet. Kommunen måste ta ställning

om intresset att i framtiden kunna komplettera samhället är så starkt att man vill behålla möjligheten att bebygga det, eller om de kulturhistoriska intressena är så starka att man vill lägga fast ett bindande skydd för framtiden. En avvägning enligt §1 och §6 3 kap. MB måste göras.

Mölndals kommun

Frågan om skydd av natur- och kulturvärden kring Rådasjön väcktes i samband med länsstyrelsens översyn av områden av riksintresse för naturvård 1999. I kommunens tjänsteskrivelse i ärendet konstaterades att Gunnebo och strandområdena runt Rådasjön har högt naturvärde, men är inte speciellt skyddade ur naturvårdssynpunkt och att fortsatta diskussioner bör föras angående skydd för naturen. Kommunstyrelsen beslöt 1999-08-31 att Gunnebo park och slottsområde med strandområdena runt Rådasjön bör tas med som område av riksintresse för naturvård.

Inrättandet av reservatet ingår i genomförandet av handlingsprogrammet i Naturvårdsplan för Mölndals kommun (1997). Reservatsbildningen går i linje med det övergripande målet för programmet samt med flera av delmålen. Det övergripande målet är att bevara och helst höja den biologiska mångfalden av naturligt förekommande arter och naturtyper. Reservatsinrättandet är en del av uppfyllandet av bland annat följande delmål:

1. Miljöer som hyser eller skulle kunna hysa hotade eller sällsynta arter i landet eller i Mölndals kommun bör ges erforderligt skydd och skötsel.
2. Ett representativt urval av naturligt förekommande naturtyper bör säkerställas.
7. Friluft- och rekreationsaktiviteter skall främjas på ett sådant sätt att de naturvärden som utgör grunden för en rik fritid, inte påverkas negativt.

I november 1999 beslutade kommunstyrelsen att ta fram förslag till beslut om natur- och kulturvårdsskydd för Rådasjön – Gunnebo. Arbetet har genomförts genom en kommunal arbetsgrupp som bildades i samband med uppföljning av naturvårdsplanen (juni 1997). Arbetet har skett i samarbete med Härryda kommun och kontakt har hållits med Länsstyrelsen.

Efter utredning av området och samråd med länsstyrelsen, under våren 2000, föreslog arbetsgruppen att ett kulturresevat bildas för området kring Gunnebo och att ett naturresevat bildas för den norra stranden av Rådasjön och Ståloppet. Det senare ansluter till naturresevatet i Härryda kommun. Kommunstyrelsen beslöt i oktober 2000 att det fortsatta arbetet inriktas på att området kring Gunnebo slott bildar ett kulturresevat samt att norra stranden av Rådasjön samt Ståloppet bildar naturresevat.

En remisshandling för bildandet av naturresevat i form av reservatsavgränsning, föreskrifter och skötselplan togs fram med hjälp av Naturcentrum AB. Förslaget har remissbehandlats och var utställt under våren 2001. Under remissen inkom 43 yttranden över förslaget. Ett reviderat förslag till beslut togs fram i samarbete med Härryda kommun 2002. Revideringen byggde i första hand på ny kunskap och synpunkter inkomna under remisshanteringen. Mölndals kommun behandlade ärendet och fattade beslut om att bordlägga det, eftersom beslut inte tagits i Härryda kommun. Bedömningen var att reservatets huvudsakliga del ligger i Härryda kommun och Mölndals kommun måste därmed avvakta beslut i Härryda. Ett något omarbetat förslag presenteras 2003.

Intresseprövning

Vid inrättande av naturreservat ska en avvägning mellan olika intressen enligt hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden i 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) och enligt kommunens översiktsplan göras.

Fjärde kap. MB innehåller särskilda bestämmelser för områden som utgör riksintressen. Inom området finns inga riksintressen. I kommunens översiktsplan 1990 betecknas den norra delen av reservatet, Rådasjöns strandområde i Helenevik, som bevarandeområde värdefullt för friluftslivet, bad och promenader. Övriga delar ingår i detaljplan och betecknas där som parkmark.

Naturreservatet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och kommunens översiktsplan.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Rådasjön och dess omgivningar i Härryda och Mölndals kommun och utgör ett mycket värdefullt naturområde med högt bevarandevärde för både Härryda och Mölndals kommun.

Hela området är ett väl bevarat exempel på en västsvensk högreståndsmiljö kring Råda säteri och tillsammans med det angränsande Gunnebo-området formas en biologiskt och kulturhistoriskt mycket värdefull helhet. Råda säteri utgör ett av mycket få kvarvarande exempel på säterier i Göteborgs närhet som fortfarande har kvar merparten av sina inägor. Flera värdefulla naturtyper ingår som numera har liten utbredning i Sverige och flera rödlistade och skyddsvärda arter är noterade. Hela området är, genom sitt tätortsnära läge, av mycket stort värde för friluftsliv och rekreation.

En förutsättning för att områdets bevarandevärden ska bestå är att de skyddas mot exploatering eller andra ingrepp som kan skada natur- och kulturmiljön och att igenväxning och avverkning av gamla träd hindras.

För att gynna och bevara reservatets natur- och kulturvärden måste stora delar av markerna hävdas med bete, röjning och gallring, medan andra i huvudsak ska tillåtas utvecklas fritt. Skötseln ska ske på sådant sätt att bevarandevärdena gynnas och att de kan utvecklas. För att underlätta för friluftslivet ska en viss förbättring av information och tillgänglighet ske på vissa platser.

Enligt Härryda och Mölndals kommuns mening föreligger ett stort allmänt intresse av att bevara områdets värden. Enligt miljöbalken, som trädde i kraft den 1 januari 1999, har kommuner samma möjligheter som Länsstyrelsen att bilda naturreservat.

Härryda och Mölndals kommuns bedömning är att området bäst ges ett långsiktigt skydd genom att naturreservat inrättas. Med avvägning mellan berörda allmänna och enskilda intressen anser Härryda och Mölndals kommun att naturreservat bör inrättas med den avgränsning och de föreskrifter och bestämmelser som ovan angivits.

UPPLYSNINGAR

Ytterligare inskränkningar mm

Om det framgent visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får Kommunen enligt 7 kap. 5 § 3 st. Miljöbalken (MB) meddela särskilt beslut om detta.

Upphävande och dispens

Om det finns synnerliga skäl får Kommunen med stöd av 7 kap. 7 § 1 st. MB upphäva meddelad föreskrift för reservatet eller upphäva reservatet i sin helhet.

Om det finns särskilda skäl får Kommunen med stöd av 7 kap. 7 § 2 st. MB meddela dispens från gällande föreskrifter.

Beslut om upphävande eller dispens får enligt 7 kap. 7 § 4 st. MB meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning. Vidare gäller enligt 7 kap. 26 § MB att dispens från gällande föreskrift endast får meddelas om det är förenligt med föreskriftens syfte.

Eftersom delar av reservatet består av ett av regeringen förtecknat Natura 2000-område krävs tillstånd enligt 7 kap 28 a § MB för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i området.

Påföljder

Enligt 29 kap. 8 och 9 §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. 5 och 30 §§ MB kan medföra straffansvar.

Ikraftträdande

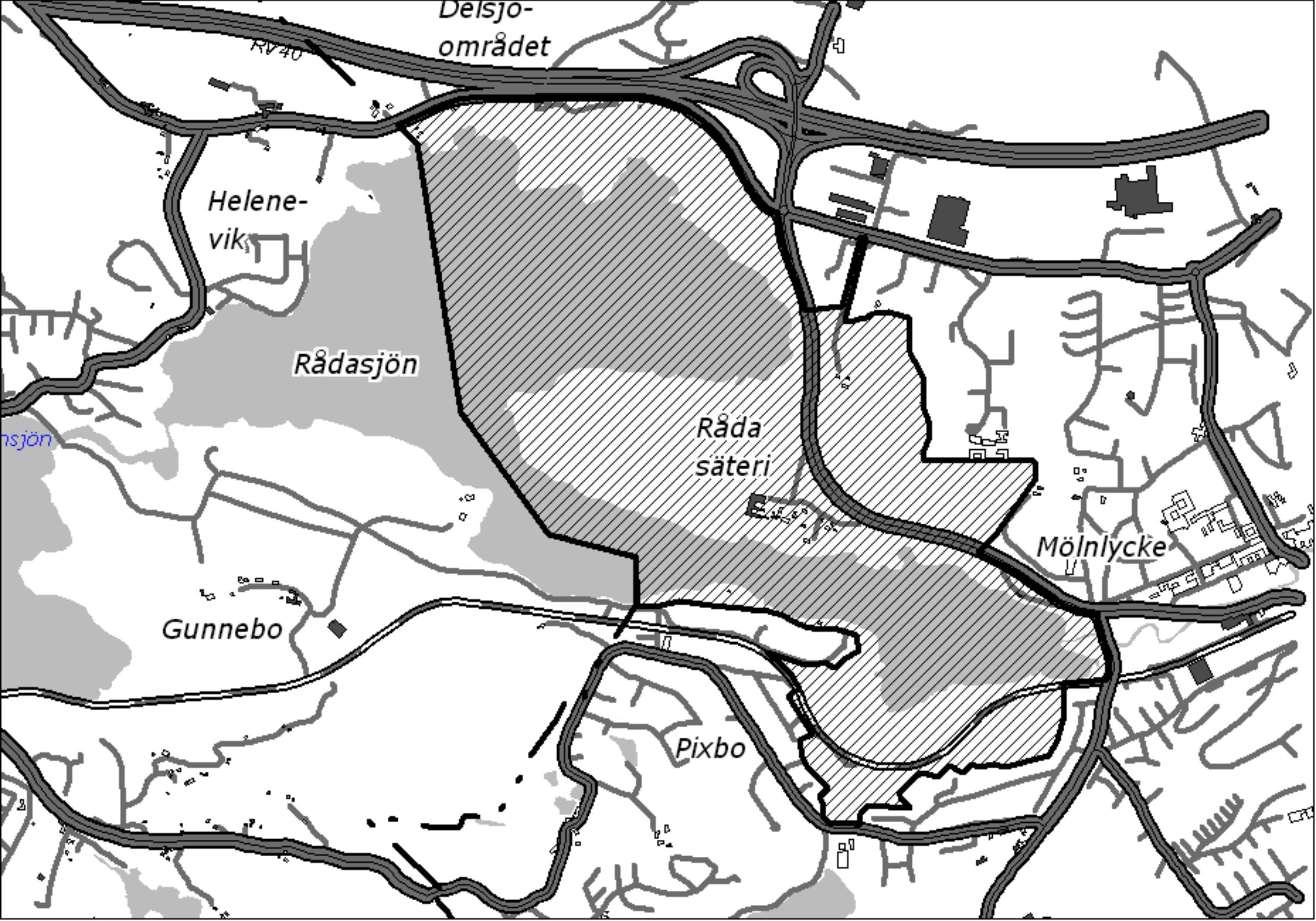
Beslutet träder i kraft tre veckor efter att sakägare fått del av beslutet, och om beslutet inte överklagas.

Kungörelse

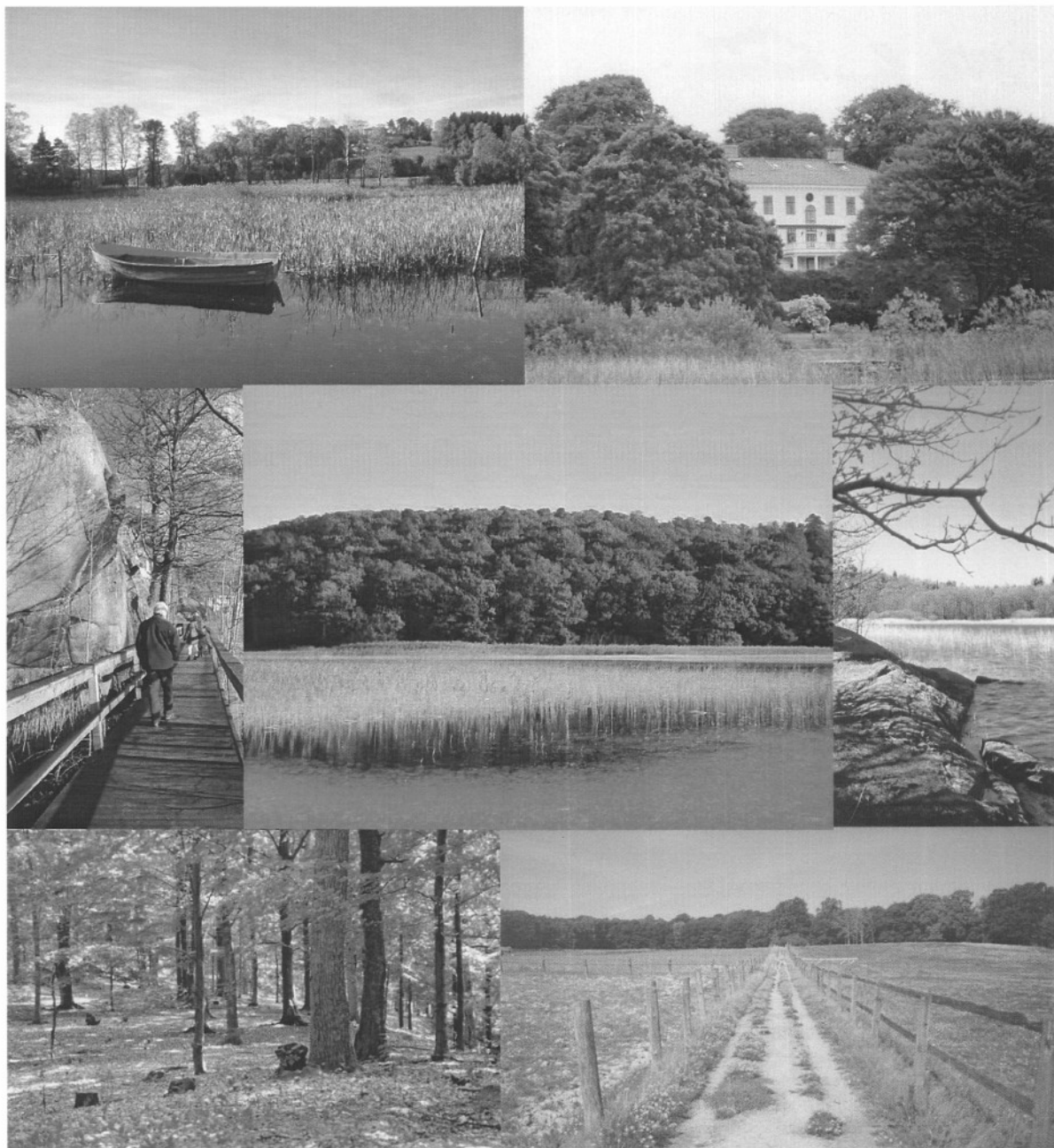
Beslutet ska kungöras i ortstidning (Göteborgs-Posten). Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dagen kungörelsen införts i tidningen.

Hur man överklagar

Ett kommunalt beslut om naturreservat kan överklagas hos Länsstyrelsen. Den som har rätt att överklaga ska göra det inom tre veckor från den dagen vederbörande får del av beslutet.

Rådasjöns naturreservat

Beslutshandling
2004-06-17

Dnr 1999.219/430
Kommunfullmäktigebeslut 2004-12-13

Dnr 537/1999 432
Kommunfullmäktigebeslut 2006-01-18

Bilderna på försättsbladet visar ett axplock på miljöer i Rådasjöns naturreservat. Bilderna är tagna vid (från övre vänstra bilden räknat) Helenevik, Råda säteri, träbron vid Ståloppet, Labbera, södra sjökanten (i skötselområde 22), bokskogen på Labbera, och hästhagarna vid Råda säteri. Bilderna är tagna av Karin Meyer och Magdalena Blomquist.

Rådasjöns naturreservat

Förslag till beslut om naturreservat enligt 7 kap. 4§ Miljöbalken

Innehåll

Beslut	2
Föreskrifter för naturreservatet	2
Beskrivning av området	5
Ärendets handläggning	8
Skälen för beslut	10
Upplysningar.....	11

Bilagor

Bilaga 1	Skötselplan
Bilaga 2	Översiktskarta
Bilaga 3	Beslutslista
Bilaga 4	Karta till skötselplan; skötselområden
Bilaga 5	Karta till skötselplan; restaureringsområden
Bilaga 6	Karta till skötselplan; friluftsliv och information
Bilaga 7	Kulturhistorisk karta; jämförelse med 1789 års karta
Bilaga 8	Kulturhistorisk karta; fossila lämningar
Bilaga 9	Fastighets- och markägarförteckning
Bilaga 10	Remissammanställning – Härryda kommun
Bilaga 11	Remissammanställning – Mölnåls kommun
Bilaga 12	Artlista
Bilaga 13	Utdrag ur fornminnesregistret
Bilaga 14	Referenser
Bilaga 15	Kvaliteter och funktioner för friluftsliv

Beslutshandling 2004-06-17

Beslutat av kommunfullmäktige Mölnåls stad, 2006-01-18 för området inom Mölnåls stad
Beslutat av kommunfullmäktige Härryda kommun, 2004-12-13, för området inom Härryda kommun

Kontaktpersoner:

Härryda kommun, 435 80 Mölnlycke
Miljösamordning, Karin Meyer
tfn: 031-724 61 00, fax: 031-724 62 87

Mölnåls stad, 431 82 Mölnåls
Stadsbyggnadskontoret, Birgitta Jeppsson
tfn: 031-315 13 86, fax: 031-315 13 89

BESLUT

Härryda kommun respektive Mölndals stad förklarar med stöd av 7 kap 4§ Miljöbalken (MB, SFS 1998:808) att det område som avgränsas på bifogad beslutskarta (bilaga 3) skall skyddas som naturreservat. Härryda kommun och Mölndals stad beslutar om de delar av området som ligger inom sina respektive kommuner.

Naturreservatets namn ska vara Rådasjöns naturreservat.

Syfte

Ändamålet med naturreservatet är att bevara och utveckla områdets biologiska värden i form av helhetsmiljön kring Rådasjön samt dess värdefulla biotoper, rödlistade och sällsynta arter. Den kulturhistoriskt värdefulla helhetsmiljön kring Rådasjön och Råda säteri ska bevaras. Så även områdets stora värden för friluftslivet och allmänhetens möjligheter till naturupplevelser.

FÖRESKRIFTER FÖR NATURRESERVATET

För att uppnå syftet med naturreservatet beslutar Härryda kommun respektive Mölndals stad med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ Miljöbalken samt 22 § Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att följande föreskrifter skall gälla (A-C nedan). Vidare meddelar Härryda kommun respektive Mölndals stad bestämmelser om skötselplan och förvaltning enligt 3 och 21 §§ samma förordning (D nedan).

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5§ Miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde.

Utöver vad som är föreskrivet enligt andra författningar gäller följande i naturreservatet.

Det är förbjudet att:

1. uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning¹
2. uppföra mast eller antenn,
3. anlägga ny körväg,
4. spränga, schakta, muddra, tippa, utfylla, bedriva täkt eller anordna upplag,
5. dika eller dämna,
6. ta bort eller skada stengärdesgårdar och odlingsrösen och andra kulturhistoriska lämningar,
7. skada eller bortföra döda stående eller liggande träd eller träddelar,
8. slutavverka, gallra, röja eller utföra andra skogsvårdsåtgärder,
9. sprida handelsgödsel eller kemiska bekämpningsmedel,
10. framföra motordrivet fordon på naturmark,

¹ Med byggnad och anläggning avses plan och bygglagens begrepp (8 kap 1-2§§ PBL, SFS 1987:10) och i övrigt anläggning med betydande miljöpåverkan.

11. nyanlägga eller bygga ut bryggor annat än i enlighet med gällande detaljplaner,
12. plantera in eller sätta ut arter som naturligt inte förekommer i de i reservatet ingående biotoperna. Detta gäller ej odling i trädgårdar och kolonilotter,

Det är vidare förbjudet att utan kommunens tillstånd:

1. uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning¹ som behövs för utveckling av befintlig verksamhet eller som ersätter nedbrunnen eller av våda förstörd byggnad eller därmed jämförbar anläggning,
2. anlägga luft- eller markledning,
3. göra inskrift eller sätta upp tavla, skylt, affisch eller därmed jämförbar anordning,
4. anordna orienteringskontroller eller upplåta mark och vatten för tävlingar eller annan verksamhet som kan inverka störande på naturmiljön,
5. samla in träd- och vedlevande lavar, mossor och svampar.

Ovanstående föreskrifter ska inte utgöra hinder för:

1. åtgärder enligt av kommunen fastställd skötselplan,
2. framförande av motordrivet fordon på naturmark i samband med skötseln av naturreservatet,
3. underhåll av befintliga ledningar och dagvattendammar vid Rådamotet,
4. nyanläggning eller utbyggnad av brygga som ersätter flera befintliga bryggor,
5. åtgärder inom väg-, gång- och cykelväg och järnvägsområde,
6. spridning av handelsgödsel i trädgårdar, kolonilotter och på de marker som används för omväxlande bete och odling vid Råda säteri och Helenevik,
7. verksamhet på och underhåll av befintlig fotbollsplan och ridanläggning,
8. undersökningar och inventeringar inför samt anläggande av ny järnväg söder om sjön,

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6§ Miljöbalken om skyldighet för ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla intrång inom naturreservatet.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som:

1. åtgärder enligt den av kommunen fastställda och till beslutet kopplade skötselplanen daterad 2004-06-17.
2. utmärkning och information om reservatet,
3. markering och underhåll av stigar.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § Miljöbalken

Utöver vad som är föreskrivet enligt andra författningar om rätten att färdas och vistas i naturreservatet gäller följande.

Det är förbjudet att:

1. gräva upp växter eller utan kommunens tillstånd samla in träd- och vedlevande lavar, mossor och svampar,
2. tillvarata eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
3. tälta, ställa upp husvagn eller husbil,
4. elda annat än på för ändamålet av kommunen iordningställda platser,
5. framföra motordrivnet landfordon i terrängen eller parkera annat än på anvisad plats,
6. rida eller köra med häst annat än på för detta ändamål anvisad väg eller i hage avsedd för hästbete,
7. cykla annat än på för ändamålet anvisad väg,
8. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
9. framföra motordriven farkost på vattnet i en hastighet över 7 knop.

Det är vidare förbjudet att utan kommunens tillstånd:

10. göra inskrift eller sätta upp tavla, skylt, affisch eller därmed jämförbar anordning,
11. snitsla spår, anordna orienteringskontroll eller annan tävling som kan inverka störande på naturmiljön,

D. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet och beslut om förvaltare av naturreservatet enligt 3 respektive 21 §§ Förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

1. Förvaltare ska vara Härryda kommun och Mölndals stad för sina respektive delar. Uppdelningen av ansvaret går i kommungränsen.
2. Naturreservatet utmärkes genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
3. Kommunen fastställer härmed den till beslutet kopplade skötselplanen daterad 2004-06-17 (bilaga 1). Skötselplanen ska ligga till grund för reservatets skötsel och ska vid uppkommande behov revideras.

BESKRIVNING AV OMRÅDET

Uppgifter om reservatet

Objektnamn:	Rådasjöns naturreservat
Skyddsform:	Naturreservat
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Härryda och Mölndal
Församling:	Råda och Stensjöns församling
Naturgeografisk region:	21b Sydvästra Sveriges kuperade barr- och lövskogslandskap: Södra Västergötlands sprickdalsområde
Kulturgeografisk region:	7 Bohuslänska kustbygden
Ekonomiska karta (gula kartan):	6B 9f Råda och 7B 0f
Gräns:	Se bifogad karta (bilaga 3)
Fastigheter och markägare:	Se bilaga 9
Areal och naturtyper:	Total areal: 351,5 ha, varav: Skogsmark: 104,7 ha Äng och naturbetesmark: 9,7 ha Kultiverad betesmark: 9,3 ha Åker: 21,5 ha Våtmark: 1,3 ha Sötvatten: 195 ha Övrig mark: 8,6 ha
Naturvårdsförvaltare:	Härryda kommun och Mölndals stad

Natur-, kultur- och friluftsvärden

Rådasjöns naturreservat består, förutom av själva sjön, av omgivande landmiljöer med till största delen ädellövskogar (i huvudsak ek), strandskogar och öppna betesmarker. Hela området är ett väl bevarat exempel på en västsvensk högreståndsmiljö kring Råda säteri och tillsammans med angränsande Gunnebo slott formas en biologiskt och kulturhistoriskt mycket värdefull helhet. I naturreservatet ingår flera värdefulla naturtyper som numera har liten utbredning i Sverige. Rådasjöns naturreservat ligger i nära anslutning till tätorterna Mölnlycke och Mölndal.

Genom sitt tätortsnära läge, men också på grund av goda kommunikationer med Göteborg, har området mycket stort värde för friluftsliv och rekreation. Området bjuder på rika möjligheter till naturupplevelser. Här tar många en promenad eller joggingtur. Förutom att man badar bedrivs sport- och fritidsfiske, rodd och segling i sjön. En ridklubb och odlingslotsförening är några av de föreningar som också har befintlig verksamhet i området. Göteborgs universitet bedriver såväl forskning som undervisning i både vatten- och landmiljöerna. Området har även intresse för lokal undervisning, till exempel för skolor och förskolor.

Rådasjön är måttligt näringsrik och är en del av Mölndalsåns vattensystem. Fiskfaunan är mycket artrik och tämligen opåverkad av övergödning och förurning. Ett flertal arter förekommer med abborre som den dominerande arten. I strandmiljön är bottenfaunan rik, där

den grunda källpåverkade Fridhemsviken utmärker sig med lagunstrukturer och ett antal sällsynta och rödlistade arter, såväl kärlväxter som insekter. Fiskfaunan har relativt höga naturvärden och bottenfaunan har höga naturvärden. Strandängen vid Råda säteri kan, med återupptaget bete, än en gång bli en god vadarlokal för fåglar. Sjön är även betydelsefull som övervintringsplats för bl a änder och sångsvanar. Mölndal har sin vattentäkt och Göteborg har sin reservvattentäkt i Rådasjön.

Öster om sjön ligger ett kulturopåverkat landskap kring Råda säteri med höga landskaps-historiska värden. Råda säteri är en frälsegård med anor från medeltiden. Det nuvarande huvudbyggnaden är från slutet av 1700-talet. Närmast Råda säteri finns öppna, före detta åkermarker och runt dessa före detta ängs- och betesmarker, som numera övergått till skogsmark. Stora delar består av ädellövskog, bland annat innefattande tidigare betad hedekskog, ekhagar och bokskog, men även av aldominerade strandskogar. Det stora fältet öster om Råda säteri kallas Storgärdet och omges av igenvuxna hagmarker med gamla, grova ekar och riklig hasselförekomst. Väster om Råda säteri ligger udden Labbera, som hyser ett bokbestånd och en större hedekskog. Ädellövskogarna och strandskogarna är av värde för vedlevande svampar, lavar, mossor och insekter. Fåglar, som till exempel hackspettar, har skogarna som födosökslokal och häckningsplats. Runt Råda säteri finns en anmärkningsvärt stor mängd fossila åkermarker, men även stenmurar och en byggd ruin.

Söder om sjön ligger den så kallade Vakekullen, med ekskog på höga bergsbranter. I en vik nedanför branterna ligger strandängar som under de senaste decennierna växt igen. I viken mynnar Vällbäcken som uppströms sväller ut till ett litet kärr. Längs med stranden västerut från viken växer en strandskog och resterna av en askskog.

De öppna och hävdade markerna norr om sjön vid Helenevik, med odlingsmarker och strandängar, har värde för landskapsbilden. Strandängarna har värde för rastande och häckande fåglar, bland annat vadare. Betade strandängar är en biotop som under de senaste decennierna minskat kraftigt i utbredning i landskapet.

Den västra stranden består av en smal strandremsa med inslag av trädgårdsväxter och gräsmattor i anslutning till villatomter. Delen norr om Ståloppet består av ekskog, alsumpskog och branter. Ädellövskogen är en skyddsvärd naturtyp med förutsättningar för en rik svamp-, moss- och lavflora. Alsumpskogen utgör bl.a. lämplig häck- och födosökslokal för mindre hackspett. Ståloppet är av betydelse som övervintringslokal för bl.a. strömstare, sångsvan och andfågel.

De geologiska och hydrologiska förhållandena bidrar till områdets speciella karaktär. Jämfört med resten av den urbergsdominerade Göteborgsregionen är det ovanligt rikt på morän och glaciallera. Bland de intressantare formationerna kan nämnas ryggen som Råda säteri och bokskogen ligger på, vilken kallas stötsidesmorän eller drumlinoid. Berggrunden, som är av gnejs, avviker inte från regionen i övrigt.

Redan gällande skyddsformer

Delar av reservatet omfattas av olika typer av skydd sedan tidigare. Inom området gäller strandskydd på en stor del av arealen, landskapsskydd för bokskogen samt generellt biotopskydd för alléer och stengärdesgårdar i öppet odlingslandskap. Större delen av Labbera (halvö med lövskog ek och bok, 23 hektar) är av utpekad som Natura 2000-område i Naturvårdsverkets författningssamling NFS 2001:19 och har beteckning "SE 0520169 Labbera". Själva bebyggelsen på Råda säteri är byggnadsminne enligt 3 kap. kulturminneslagen. Inom området finns ett flertal fornlämningar med lagskydd enligt 2 kap. kulturminneslagen. Rådasjön är dricksvattentäkt för Mölndals stad och reservvattentäkt för Göteborg och reservatet ingår i tillhörande skyddsområde och därtill kopplade föreskrifter enligt vattenlagen. I föreskrifterna för skyddsområdet ingår regler för utsläpp med mera. För naturreservatet tas inte sådana föreskrifter upp som regleras i och med vattenskyddsområdet.

När naturreservatet vunnit laga kraft kan Länsstyrelsen ta ställning för att upphäva landskapsskyddet för bokskogen.

Dokumentation

Området är förutom skyddsförordnanden upptaget i ett flertal inventeringar av miljöer med höga natur- och kulturvärden. Förutom flera nyckelbiotoper finns ett objekt i Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering (Envall, K. 1992) samt flera objekt i Länsstyrelsens ädellövskogsinventering (Envall, K. 1986). Labbera ingår även i Länsstyrelsens bevarandeprogram för odlingslandskapet (Hultengren, S. och Olsson, K. 1995). Vissa delar ingår i "Värdefull natur i Härryda kommun" (Bohlin, J. 1992) och Mölndals kommuns naturvårdsplan (Lagergren, R. 1998), med flera inventeringar och klassningar.

Några ingående utredningar har genomförts på uppdrag av Härryda och Mölndals kommuner i samband utarbetandet av förslag till beslut för Rådasjöns naturreservat. Områdets kulturvärden har dokumenterats i utredningen "Råda säteri i Härryda kommun – en landskaps-historisk utredning" (Mascher, C. 2001). Områdets naturvärden har dokumenterats i utredningen "Underlag inför bildande av Rådasjöns naturreservat, Kompletterande naturinventering och förslag till skötsel" (Ahlén, J. 2002) samt "Naturinventering av några områden kring Rådasjön i Mölndals kommun" (Stenström, J. och Gralén, H. 2000)

Mer dokumentation finns för området. Dessa finns redovisade i bilaga 14.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

Härryda kommun

Kommunen har länge planerat att bilda naturreservat vid Rådasjön. I översiktsplanen för del av Härryda kommun, Mölnlycke 1988, och översiktsplanen för Härryda kommun 1990, framgår att kommunen avser att säkerställa Rådasjön med dess omgivningar som kommunalt naturreservat. Någon exakt avgränsning för det tilltänkta reservatet var dock inte utpekad.

Med anledning av en motion beslutade kommunfullmäktige (Kf) 1996 att uppdra åt kommunstyrelsen (Ks) att utreda framtida nyttjande av Rådasjön med omgivningar. Melica miljökonsulter sammanställde då en rapport som belyser värdena i och kring Rådasjön inom Härryda kommun. 1999 uppdrar Ks till förvaltningen att utifrån ett preciserat utredningsområde och projektbeskrivning ta fram ett förslag till naturreservat vid Rådasjön. Arbetet har genomförts genom en kommunal arbetsgrupp, där miljösamordnaren har varit projektledare, och kontinuerligt avstämning har skett med det politiska sektorsrådet (kommunalråden). En referensgrupp med föreningsrepresentanter har också funnits inför remisshanteringen. Arbetet har skett i samarbete med Mölndals kommun och kontakt har hållits med Länsstyrelsen.

Naturcentrum AB har på uppdrag av kommunen, tagit fram beslutsunderlag i form av reservatsavgränsning, föreskrifter och skötselplan. Detta har remissbehandlats och varit utställt under hösten 2000, med förbehållet att kommunen inte tagit ställning till vilka delar som slutligen ska ingå i reservatet. 53 remissyttrande inkom. Under 2000 - 2001 har komplett-erande inventeringar av natur- och kulturvärden genomförts. Arbetsgruppen har presenterat ett reviderat förslag till beslut 2002. Revideringen byggde i första hand på ny kunskap och synpunkter inkomna under remisshanteringen. Efter behandling i Ks i september 2002 har förslaget återremitterats för ytterligare utredningar. Ett något omarbetat förslag till beslut har presenterats i april 2003. Efter behandling i Kf har förslaget återremitterats till förvaltningen för ytterligare utredningar. Återremisserna har handlat om friluftsliv och tillgänglighet, reservatsavgränsning, ekonomi, djurhållning och roddbanan. Därtill har två motioner skrivits och besvarats, en om kulturreservat och en om skötseln av kommunens mark runt Rådasjön. Ett något omarbetat förslag till beslut läggs fram hösten 2004.

Intresseprövning

Vid inrättande av naturreservat ska en avvägning mellan olika intressen enligt hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) göras och enligt kommunens översiktsplan och fördjupning av översiktsplan. Inga intressen finns enligt 4 kap. MB.

I översiktsplanen för Härryda kommun 2002 är delar av det föreslagna naturreservatet medtaget. För andra delar där planeringsmässiga intressekonflikter föreligger för man ett resonemang kring framtida vägval.

Järnvägen är det enda redovisade riksintresset i området. Området föreslås ingå i naturreservatet och föreskrifterna utformas på sådant sätt att möjlighet ges för ny järnvägsdragning.

Storgärdet (del av skötselområde 9) är utpekad som utredningsområde i översiktsplanen. Det finns inga omedelbara exploateringsintressen för Storgärdet. Kommunen måste ta ställning

om intresset att i framtiden kunna komplettera samhället är så starkt att man vill behålla möjligheten att bebygga det, eller om de kulturhistoriska intressena är så starka att man vill lägga fast ett bindande skydd för framtiden. En avvägning enligt §1 och §6 3 kap. MB måste göras.

Mölndals stad

Frågan om skydd av natur- och kulturvärden kring Rådasjön väcktes i samband med länsstyrelsens översyn av områden av riksintresse för naturvård 1999. I kommunens tjänsteskrivelse i ärendet konstaterades att Gunnebo och strandområdena runt Rådasjön har högt naturvärde, men är inte speciellt skyddade ur naturvårdssynpunkt och att fortsatta diskussioner bör föras angående skydd för naturen. Kommunstyrelsen beslöt 1999-08-31 att Gunnebo park och slottsområde med strandområdena runt Rådasjön bör tas med som område av riksintresse för naturvård.

Inrättandet av reservatet ingår i genomförandet av handlingsprogrammet i Naturvårdsplan för Mölndals kommun (1997). Reservatsbildningen går i linje med det övergripande målet för programmet samt med flera av delmålen. Det övergripande målet är att bevara och helst höja den biologiska mångfalden av naturligt förekommande arter och naturtyper. Reservatsinrättandet är en del av uppfyllandet av bland annat följande delmål:

1. Miljöer som hyser eller skulle kunna hysa hotade eller sällsynta arter i landet eller i Mölndals kommun bör ges erforderligt skydd och skötsel.
2. Ett representativt urval av naturligt förekommande naturtyper bör säkerställas.
7. Friluft- och rekreationsaktiviteter skall främjas på ett sådant sätt att de naturvärden som utgör grunden för en rik fritid, inte påverkas negativt.

I november 1999 beslutade kommunstyrelsen att ta fram förslag till beslut om natur- och kulturvårdsskydd för Rådasjön – Gunnebo. Arbetet har genomförts genom en kommunal arbetsgrupp som bildades i samband med uppföljning av naturvårdsplanen (juni 1997). Arbetet har skett i samarbete med Härryda kommun och kontakt har hållits med Länsstyrelsen.

Efter utredning av området och samråd med länsstyrelsen, under våren 2000, föreslog arbetsgruppen att ett kulturresevat bildas för området kring Gunnebo och att ett naturresevat bildas för den norra stranden av Rådasjön och Ståloppet. Det senare ansluter till naturresevatet i Härryda kommun. Kommunstyrelsen beslöt i oktober 2000 att det fortsatta arbetet inriktas på att området kring Gunnebo slott bildar ett kulturresevat samt att norra stranden av Rådasjön samt Ståloppet bildar naturresevat.

En remisshandling för bildandet av naturresevat i form av reservatsavgränsning, föreskrifter och skötselplan togs fram med hjälp av Naturcentrum AB. Förslaget har remissbehandlats och var utställt under våren 2001. Under remissen inkom 43 yttranden över förslaget. Ett reviderat förslag till beslut togs fram i samarbete med Härryda kommun 2002. Revideringen byggde i första hand på ny kunskap och synpunkter inkomna under remisshanteringen. Ärendet behandlades september 2002, i planeringsutskottet för beslut om bildande av naturresevat. Vid Kommunstyrelsens sammanträde i oktober togs ärendet inte upp till behandling då Härryda kommunstyrelse återremitterade ärendet för ytterligare utredning. Bedömningen var att reservatets huvudsakliga del ligger i Härryda kommun och Mölndals kommun måste därmed avvakta beslut i Härryda. Under 2003 besvaras remiss från Härryda kommun angående förändringar i skötselområdet. Härryda kommun tar i december 2004 beslut om reservatsbildning. Ett något omarbetat förslag till beslut läggs fram 2005.

Intresseprövning

Vid inrättande av naturreservat ska en avvägning mellan olika intressen enligt hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden i 3 och 4 kap. miljöbalken (MB) och enligt kommunens översiktsplan göras.

Fjärde kap. MB innehåller särskilda bestämmelser för områden som utgör riksintressen. Inom området finns inga riksintressen. I kommunens översiktsplan 1990 betecknas den norra delen av reservatet, Rådasjöns strandområde i Helenevik, som bevarandeområde värdefullt för friluftslivet, bad och promenader. Övriga delar ingår i detaljplan och betecknas där som parkmark.

Naturreservatet är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och kommunens översiktsplan.

SKÄLEN FÖR BESLUT

Rådasjön och dess omgivningar i Härryda kommun och Mölndals stad och utgör ett mycket värdefullt naturområde med högt bevarandevärde för både Härryda kommun och Mölndals stad.

Hela området är ett väl bevarat exempel på en västsvensk högreståndsmiljö kring Råda säteri och tillsammans med det angränsande Gunnebo-området formas en biologiskt och kulturhistoriskt mycket värdefull helhet. Råda säteri utgör ett av mycket få kvarvarande exempel på säterier i Göteborgs närhet som fortfarande har kvar merparten av sina inägor. Flera värdefulla naturtyper ingår som numera har liten utredning i Sverige och flera rödlistade och skyddsvärda arter är noterade. Hela området är, genom sitt tätortsnära läge, av mycket stort värde för friluftsliv och rekreation.

En förutsättning för att områdets bevarandevärden ska bestå är att de skyddas mot exploatering eller andra ingrepp som kan skada natur- och kulturmiljön och att igenväxning och avverkning av gamla träd hindras.

För att gynna och bevara reservatets natur- och kulturvärden måste stora delar av markerna hävdas med bete, röjning och gallring, medan andra i huvudsak ska tillåtas utvecklas fritt. Skötseln ska ske på sådant sätt att bevarandevärdena gynnas och att de kan utvecklas. För att underlätta för friluftslivet ska en viss förbättring av information och tillgänglighet ske på vissa platser.

Enligt Härryda kommun och Mölndals stads mening föreligger ett stort allmänt intresse av att bevara områdets värden. Enligt miljöbalken, som trädde i kraft den 1 januari 1999, har kommuner samma möjligheter som Länsstyrelsen att bilda naturreservat.

Härryda kommun och Mölndals stads bedömning är att området bäst ges ett långsiktigt skydd genom att naturreservat inrättas. Med avvägning mellan berörda allmänna och enskilda intressen anser Härryda kommun och Mölndals stad att naturreservat bör inrättas med den avgränsning och de föreskrifter och bestämmelser som ovan angivits.

UPPLYSNINGAR

Ytterligare inskränkningar mm

Om det framgent visar sig finnas nya skäl eller behövas ytterligare inskränkningar för att uppnå syftet med skyddet, får Kommunen enligt 7 kap. 5 § 3 st. Miljöbalken (MB) meddela särskilt beslut om detta.

Upphävande och dispens

Om det finns synnerliga skäl får Kommunen med stöd av 7 kap. 7 § 1 st. MB upphäva meddelad föreskrift för reservatet eller upphäva reservatet i sin helhet.

Om det finns särskilda skäl får Kommunen med stöd av 7 kap. 7 § 2 st. MB meddela dispens från gällande föreskrifter.

Beslut om upphävande eller dispens får enligt 7 kap. 7 § 4 st. MB meddelas endast om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning. Vidare gäller enligt 7 kap. 26 § MB att dispens från gällande föreskrift endast får meddelas om det är förenligt med föreskriftens syfte.

Eftersom delar av reservatet består av ett av regeringen förtecknat Natura 2000-område krävs tillstånd enligt 7 kap. 28 a § MB för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i området.

Påföljder

Enligt 29 kap. 8 och 9 §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats enligt 7 kap. 5 och 30 §§ MB kan medföra straffansvar.

Ikraftträdande

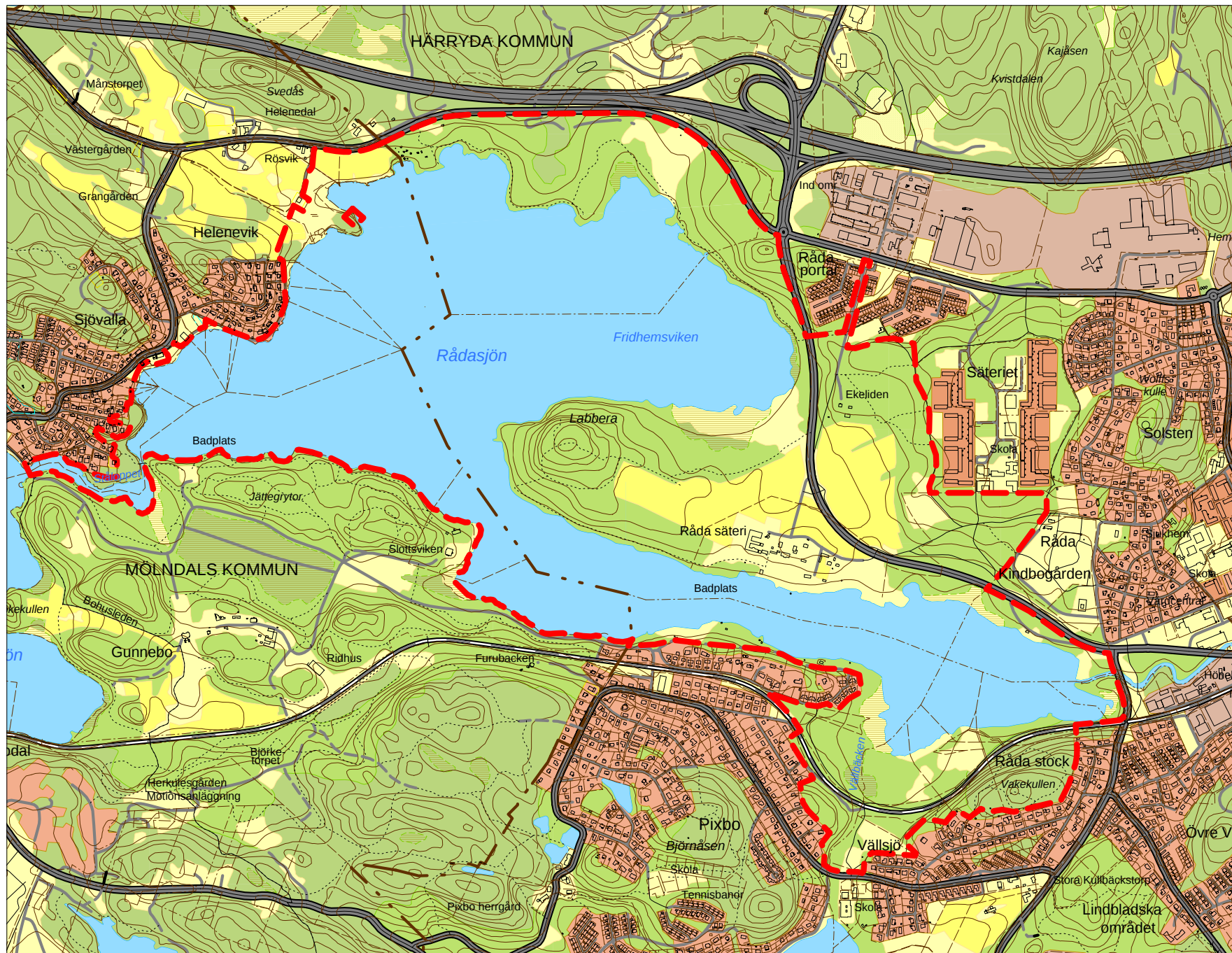
Beslutet träder i kraft tre veckor efter att sakägare fått del av beslutet, och om beslutet inte överklagas.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i ortstidning (Göteborgs-Posten). Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dagen kungörelsen införts i tidningen.

Hur man överklagar

Ett kommunalt beslut om naturreservat kan överklagas hos Länsstyrelsen. Den som har rätt att överklaga ska göra det inom tre veckor från den dagen vederbörande får del av beslutet.

RÅDASJÖNS NATURRESERVAT

Härryda och Mölndals
kommun

Beslutskarta

Teckenförklaring

- - - Gräns för reservatet
- - - Kommungräns

Tillhör Härryda och Mölndals kommuners
förslag till beslut.
Datum: 2004-06-17
Kartblad: 6B 9f Råda och 7B 0f

Beslut taget i kommunfullmäktige
Härryda kommun 2004-12-13
Beslut taget i kommunfullmäktige
Mölndals stad 2006-01-18

Skala 1:17 000

Copyright Lantmäterverket 2001.
Ur GSD-Fastighetskartan ärende nr M2001/4331

